

Konferencja

**Zapomniane i pamiętane.
Pamięć i niepamięć o niemieckich nazistowskich miejscach represji, obozach
koncentracyjnych i zagłady**

Termin:

25-26 września 2018

Miejsce:

PAN Stacja Naukowa w Wiedniu

Słowa kluczowe: *niemieckie nazistowskie obozy koncentracyjne i zagłady, drugowojenne nazistowskie miejsca represji w Europie Środkowej, miejsca pamięci, modele pamięci, mechanizmy pamięci, zapominania, wypierania i 'odpamiętywania', pamięć zbiorowa, pamięć jako zasób kulturowy, Holocaust*

PAN Stacja Naukowa w Wiedniu organizuje piątą konferencję z cyklu poświęconego tematyce nazistowskich miejsc represji w okresie drugiej wojny światowej. Celem cyklu jest stworzenie platformy wymiany poglądów, dyskusji oraz skonfrontowania i porównania wyników badań dotyczących omawianej problematyki z udziałem referentów z Polski, Austrii oraz innych krajów. Dotychczasowe konferencje odbyły się w latach 2010, 2012, 2014 i 2016. Językami konferencji są j.polski i j.niemiecki, zapewnione jest tłumaczenie symultaniczne. Wyniki konferencji są publikowane w tomach w języku niemieckim (z polskimi streszczeniami oraz angielskimi abstraktami) w wydawnictwie Peter Lang.

Od zakończenia drugiej wojny światowej minęły już niemal 73 lata, jednak w tym czasie narracje o nazistowskich miejscach represji w okupowanej Europie ulegały i ulegają wielu przeobrażeniom. Ostatnie wydarzenia pokazują, jak silne emocje, spory i dyskusje wywołuje ta problematyka w przestrzeni publicznej. Jednocześnie, od kilku dziesięcioleci, kwestia nazistowskich obozów koncentracyjnych i innych miejsc represji jest przedmiotem wieloaspektowej naukowej analizy i refleksji.

W zależności od kraju i z bardzo różnych powodów, m.in. ze względu na sytuację polityczną i nastroje społeczne, pewne miejsca, grupy, wydarzenia, doświadczenia i treści zajmowały w różnych pamięciach zbiorowych centralne miejsce, były heroizowane i mitologizowane, inne z kolei marginalizowane, wyciszane lub deprecjonowane, a czasem całkowicie zapominane. Niekiedy jednak pewne miejsca czy zjawiska i wydarzenia były po latach przypominane. Celem konferencji jest przyjrzenie się tym procesom, przede wszystkim w kontekście austriacko-polskim. Symbolicznym punktem wyjścia dla koncepcji konferencji jest w związku z tym przypadek Gusen, „bliźniaczego” obozu Mauthausen, będącego jego podobozem, de facto obozem większym niż obóz główny, przez wiele dziesięcioleci jednak pozostającym w cieniu Mauthausen, a, od dłuższego czasu, systematycznie przywracanym do zbiorowej pamięci. Dla polsko-austriackiego kontekstu Gusen jest ważny ze względu na fakt, że w tym obozie położonym na terenie Górnej Austrii najliczniejszą grupą więźniów i ofiar

byli Polacy. Planowana konferencja będzie miała na celu wyjaśnienie w kontekście austriacko-polskim, jakie czynniki kształtowały dyskurs o drugowojennych nazistowskich miejscach represji, które aspekty zostały/zostają przekazane do pamięci zbiorowej, a które były/są wypierane, tabuizowane lub zachowały się jedynie w pamięci 'pococznej'.

Konferencja będzie dotyczyła następujących obszarów zagadnień:

- **Mechanizmy zapominania, wypierania i 'odpamiętywania'**
Jak przeobrażała się pamięć o miejscach represji i jakie czynniki miały na to wpływ? Jakie treści były wyciszane? W jaki sposób i z jakich powodów? Jak przebiegał proces ich wypierania? Czy i w jaki sposób zostały 'odpamiętane'/'odpominane'?
- **Zapomniane społeczności więźniarskie, wydarzenia i doświadczenia**
W jakim stopniu zapomnieniu/przypomnieniu ulegały różne grupy więźniów (jak np. kobiety, dzieci, mniejszości religijne, mniejszości seksualne, osoby chore psychicznie), jakie były przyczyny? Czy i dlaczego dotyczyło to struktury wewnętrznej grup więźniarskich (więźniowie uprzywilejowani, tzw. „prominenci”; więźniowie na dole drabiny społecznej, tzw. „muzułmanie”)?
- **Instrumentalizacja pamięci**
Jacy 'aktorzy' i w jaki sposób kształtowali narrację o obozach koncentracyjnych i miejscach represji? Jakie były ich motywy i jakim celem służyła tak skonstruowana pamięć? Z jaką reakcją różnych środowisk i grup się spotykała?
- **Sposoby upamiętniania**
Jak manifestowana była pamięć, gdzie, jakimi kanałami, wśród jakich grup? Jakie były i są nośniki pamięci (zachowane artefakty, wystawy i muzea, uroczystości upamiętniające? Jaka i była i jest ich skuteczność w utrzymywaniu pamięci oraz reakcja na nie różnych środowisk i grup?
- **Globalność vs. lokalność pamięci**
Jak zróżnicowane są perspektywy międzynarodowe, narodowe i lokalne pamięci i niepamięci? Na ile procesy zapominania, zacierania pamięci i przypominania/odpominania są dostrzegalne w krajach pozaeuropejskich i jakie są przyczyny i uwarunkowania tych zjawisk?

Bardzo prosimy o przesłanie propozycji wystąpień oraz abstraktów (o objętości 1500-2000 znaków ze spacjami) i krótkich biogramów (do 500 znaków) do **15 kwietnia 2018 r.** na adres: dybas@viennapan.org i talik@viennapan.org